

Peter Knippels

Gloriosa superba wordt beschouwd als een van de meer exotische bolgewassen. Er hangt een wat bijzondere waas rond deze plant, wat ook komt door de aparte bloemvorm. Dit is niet de enige klimmer uit de familie der Colchicaceae. Ook Sandersonia en Littonia komen aan bod, evenals twee klimmende bolgewassen van het geslacht Bowia.

foto's Peter Knippels

Gloriosa, Sandersonia en Littonia zijn Colchicaceae. Bovengrondse overeenkomst is de klimmende plantvorm: een één tot twee meter lange stengel waaraan paarsgewijs tegenoverstaande bladeren staan. De bladeren eindigen in een klimrank. De bloemen staan in de bladoksels van het bovenste deel van de plant. Alledrie vormen ze een knol. Het groeipunt zit op de knol, die meestal de vorm heeft van een lange teen. De knol is eenjarig. Dit betekent dat elk jaar een nieuwe knol wordt gevormd en dat de oude afsterft.

Gloriosa kent een soort: *G. superba*. Alle voorkomende bloemkleuren en -vormen vallen hieronder, waarbij verschillende variëteiten worden onderkend. *Gloriosa superba* komt uit tropisch Afrika en Azië. Typisch is de

bloemvorm: de zes bloemdekbladeren zijn teruggeslagen en raken bijna de bloemsteel. De bloembladeren zijn aan de randen gegolfd. Ook de meeldraden staan uit. Kortom, een bloem die opvalt. De bloemkleuren variëren van rood tot geel in alle mogelijke tussentinten. Er schijnt ook een witte variant te zijn. Planten met virus geven weer andere kleurpatronen. *Gloriosa superba* wordt op commerciële basis in landen als India geteeld.

Het geslacht *Sandersonia* is vernoemd naar John Sanderson, secretaris van de Horticultural Society of Natal. De enige soort is *S. aurantiaca*, die zijn habitat heeft in de Zuid-Afrikaanse provincie Oost-Kaap. Deze plant oogt nog exotischer dan *Gloriosa*. Hij vormt in de zomer oranje hangende bloemen in de vorm van een Chinese lantaarn. In Nieuw-Zeeland vindt commerciële teelt plaats.

Derde en minst bekend uit het rijtje is *Littonia modesta*. Ook de bloemen zijn van de drie het minst spectaculair. Ze hangen, zijn klokvormig en worden zo'n 1,5 centimeter groot. Daar waar bij *Gloriosa* en *Sandersonia* de bladeren twee aan twee tegenover elkaar aan de stengel staan, kunnen bij *Littonia* de bladeren in een krans rond de stengel staan. Het geslacht *Littonia* omvat acht soorten en komt oorspronkelijk voor in Zuid-Afrika en op het Arabisch schiereiland. Van de acht soorten is *L. modesta* de meest bekende. De bloemen van dit soort uit Zuid-Afrika hebben ongeveer dezelfde kleur als *Sandersonia aurantiaca*.

Wat betreft het kweken stellen de drie planten dezelfde eisen. De knollen van november/april droog bewaren bij 5-15 °C. Verstandig is om de knollen los te bewaren, en niet in een droog medium. Dit om vroegtijdig uitlopen te voorkomen. De knollen april/begin mei planten in een diepe pot. Plant de knol net onder het grondoppervlak, horizontaal, met het groeipunt naar beneden. De reden hiervoor is dat de plant vanuit het groeipunt een nieuwe knol vormt, die naar beneden groeit. Alledrie de klimmers zijn warmteliefhebbers. Het beste is ze op een zonnige plek vlak voor het raam of in de kas te zetten, maar niet buiten. Afhankelijk van het plantmoment en start van de groei bloeien ze tussen begin juli en half september. De ervaring is dat *Gloriosa superba* en *Littonia modesta* zelfertiel zijn en vrij makkelijk zaad vormen. Het gevormde zaad na oogsten droog bewaren tot volgend voorjaar en dan zaaien. Het

**BLOEIENDE PLANT
LITTONIA MODESTA**





BLOEM GLORIOSA SUPERBA

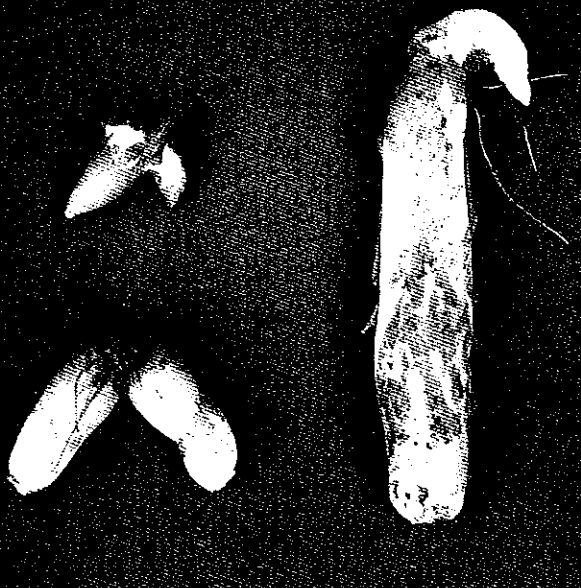
BLOEM SANDERSONIA AURANTIACA

opkomstpercentage varieert van 5 tot 80 procent. Sandersonia aurantiaca is het minst makkelijk te kweken. De knollen verdrogen makkelijk tijdens de rustperiode en kunnen na planten redelijk makkelijk rotten. Verder zijn de ervaringen met het opkweken uit zaad teleurstellend. Geduld is nodig want in de meeste gevallen kiemen de zaden pas na ruim een jaar.

Geheel anders zijn de twee soorten van Bowia. Dit geslacht hoort tot de Hyacinthaceae. Opmerkelijk is dat beide soorten geen bladeren vormen. Bekendst is de zomergroeiende Bowia volubilis. De plant vormt een tot meer dan twee meter lange, lichtgroene stengel die sterk vertakt. De stengel is slap en behoeft ondersteuning. De stervormige bloemen vallen niet op: ze hebben dezelfde kleur als de stengel en zijn zo'n centimeter in doorsnede. Meer opvallend is de wintergroeiende Bowia gariensis. De stevigere stengel is donkergroen met een grijs/zilverachtige gloed. De witte bloemen zijn iets groter dan die van zijn zomergroeiende broertje. Beide Bowieasoorten zijn artikelen voor liefhebbers: een echte uitstraling hebben ze niet, en commercieel zijn ze niet echt interessant.



KNOLLEN LITTONIA MODESTA
(TWEEMAAL, LINKS) EN GLORIOSA
SUPERBA (RECHTS)



BLOEM BOWIEA VOLUBILIS

